



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Consuetudine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

Novem ecclesias si pro alio ibidem non scripsimus, qui
bonum gratiam prosequatur, alio iam beneficium per
notras literas obtinente, prosequi non tenetis. Cum fu-
erit receptione diorum gravandi ecclesiam antedictam
non sibi iurato mandatorum.

CAP. XXXIX.

*Brevia in qua papam primus dedit monitorias, & secundus ex-
ecutivas, per primam, non per secundam intelliguntur gravatae.*

Idem.

*Littera Apostolica ad vos directissimis, ut G. clericum re-
ligentem in canonico & in fratrem, nisi pro alio
someter nos ecclesie velita gravata; mandatum nostrum
non sequitur omnibus & mandamus. Non obstante, quod
nisi subdico cum per notras litteras executorias receperitis,
qui bene meritis H. papa nostro monitorias impera-
vit. Cum factum ppa. nostri positis, quam nostrum fue-
runt precepit.*

CAP. XL.

*Dansomus, cui scribitur, ut in diocese sua, ubi pro alio scriptum
nisi presul & faciat providerit, non potest id exequi exca-
mpaniam sed etiam in collationem alterius, jam pro alio gravata.*

Idem.

*Notam, qui mandatum Apostolicum jam recepit, ut
Ab. clericis in aliquo ecclesarum sui monasteri provi-
dens, & per litteras generales ad diocesem suam Episcopum
obeyat, ut in diocese sua [ubi pro alio scriptum non es-
tente] providerit, cogi juratio non permititur, nec
fore conferendi ecclesiae aut beneficiis aggravari, etiam
fratricem habet diocesem per casum litteras pro-
mitit.*

CAP. XLI.

*Excepimus deum excommunicatoris, ut abfuerat excom-
municatus, & contra curiam eum excommunicatus, dati execu-
toris, qui in parte exequatur, non excommunicatoris, sed
ex parte cognito demandatur.*

Idem.

*A excommunicato, qui contra clausuram concilii & ge-
neralium sacerdotum se ligatum, litteris ad excommunicato
venientibus (ne sit ista) sine difficultate absolvatur eum-
dem, & si depositari judicibus, qui (eo non parente)
mandatum Apostolicum exequantur. Non excommuni-
catus (qui de facto suo in hoc certus esse debet, illi-
o in hoc deferauit idem) sed illi cognito demandatur.*

CAP. XLII.

*Si impetratur scriptum ad beneficium, dicitur se non beneficia-
rio, non sibi habere beneficium, licet exequatur, non vales re-
fugere.*

Idem.

*S' proponente aliquo nondum se beneficium ecclesiae
suum affectum, super provisioe ipsius (licet minus
debet) non possit obtemperare scriptum Apostolicum de
monstrando non facere, impetretur. Illud velut frau-
deretur obtemperatum dicimus non valere.*

CAP. XLIII.

*Autem scriptum Apostoli in easibus hie numeratis, prava-
deretur impetrare, & condemnatur in sumptus & dannis
debet.*

Idem Episcopo Parisiensi.

*Quis nonnulli diversi modis litteris Apostolicis
faciuntur, statim, ut quicunque obirent sub
factioe sua literas alias ejusdem nominis tradunt, qui
qui velut fatigant indebet per easdem, & qui eas
cum modo recipiunt, quique illos contra quos nihil ha-
bent qualitas, faciunt in iudicium evocari: aut litera-
rit ipsi & futuri trahunt controversias, qui non-*

dum fuerint tempore impetrations exorti: seu quen-
quam super uno negotio, vel etiam malitiosè super pla-
tribus personalibus actionibus, que sub uno judice possem-
trahari commodius, per varias literas coram diversis ju-
dicibus trahunt, ut labotribus fatigatus & sumptibus, vel
compellatur componere, vel cedere iuri suo: aut reis a-
ctorum eodem tempore ad diversa loca, vel indetermina-
tione ad villam, que commune cum pluribus ejusdem pro-
vincia villis habet vocabulum, citari procura, ut dum
non comparauerit excommunicetur quatuor coniunctum, se-
sic cum à sua intentione repellat: carundem literarum
modicam carcere, & adversariis in moderatis expensis
ac damnis, quae propter hoc eos pertulisse constitutis, con-
demnentur.

DE CONSUE TUDINE.

CAP. I.

*Confucius in inferno gravamen ecclesie, debet judicis officia tolli-
hos dies, secundum intellectum magis singulariter.*

Gregorius in Regulis. b.

*Confuciusines, que ecclesie gravamen inducere
dignoscuntur, nostra nos decet consideratione re-
mittere.*

CAP. II.

*Ex consuetudine potest introduci actus sive alienitas, per quam
sine apprehensione reali transferri possit rei absentia. h. d. & est
casus singularis, secundum Abbatem Sicul.*

Innocentius III. Archiepiscopo & cap. Luga-
neni.

*Ex o litteris: [i. & infra.] Si vero aliquis possessioe
E aliquas claustris, vel alias religiosis locis, in bona
[valitudine,] vel ultima [voluntate] pro suorum vultu
peccatorum conferre: hanc conferendi formam
elle proponit, quod in huiusmodi donationibus modicum
terram confinavit in manu accepere, vel in extremitate.
d pallii manu prelatis ecclesiis sufficiunt, aut super altare
ponendum sub testimoniis videntium & audiencentium [sub-
dicta forma,] que scotario vulgariter appellatur. [z &
infra.] Differet vestris mandamus, quatenus donationes
eorum, qui sub obtenuit consuetudinis claustris, ecclesiis
vel quibuslibet locis religiosis pie conferuntur, etiam sunt
collata, facilius irrevocabiliter observari, cum huiusmo-
dignum, quod scotatio dicitur, non tam facta donatio-
nis, quam tradice possessionis sit evidens argumentum.*

[i] Quia tu nobis, frater Archiepiscopo, destinasti, in melius
manus, quod regnum Dacie, quantum ad ea que ad tua fori
pertinet, confundendibus suis, & infirmisibus Regum suorum e-
minio regatur. *Vnde nullum sicut reformandum illius provincie
et honoriis contingit habere, qui alibi in ultimum decadentium vo-
luntariis secundum legalem observantiam custodire.*

[z] Verum quia hisusmodi donatio malitior à quibuslibet ca-
villatoribus facta afferri impeditur, à nobis humiliter petitatis, ne
loca religiosa & ecclesia quibus multa possessiones sub locazione hu-
ijsmodi, fusa collata, ab aliquibus postea vel debeat servari per
patra, paterna debetem foliis invenire. Nolentes igitur
ut talis constitutiones, quae duriorum tempora, ut affari, obser-
vis, & a fuis consuetudine approbata hancem retinere, remittant
quilibet informare.

a. addi generaliter ad alibus qui instrumentum rescriptum. ii. re-
b. si contra ius velut vel pub. b. lib. i. epist. e. ad Felicem Epis-
copum Melitensem. & cap. i. cod. iii. in i. compil. c. Cap. ii.
cod. iii. in 3. compil. d. in quicquidam recuperatore ita, sed
malis, nec judicis, sed in excommunicate gallici manu prelati co-
stipulatis.

*b. Later. sub lxxx. ill. a. g. c. & alii fi-
lii patrum expressi.*

CAP. III.

Non valet confuetudo, ut in causis ecclesiasticis dictum populi pro sententiis tenetur.

Idem Episcopo Piatavensi. a

Ad nostram audiencem b noveris pervenisse, quod in tua dicēsi etiam in causis ecclesiasticis confuetudo minus rationabilis habeatur, quod cum aliqua causa tractatur ibidem, & allegationibus & querelis utrinque partis auditus a presentibus literatis & illitteratis, sapientibus & insipientibus, quid juris sit queritur, & quod illi discaverint, vel aliquis eorum (presentium consilio re quinto) pro sententiis teneatur. Nos igitur attentes, quod confuetudo, quae canonici obvia iustitia nullius debet effemorari, eum sententiā à non suo iudicata nullam obtineat firmatam: ut in causis ecclesiasticis subiectorum tuorum postquam tibi de metria eorum confiterit, sententiam proferre valeas, sicut ordo posuimus ratione, auctoritate tibi praesertim c. p. maxima confuetudo non obstante concedimus facultatem.

C. IV.

Confuetudo non potest operari, ut clericus non Episcopus possit exercere eis, qui sunt referenda ordini episcopali: & est causa nostra.

Idem L. vicario nostro & apud Constantiopolim confutatus.

Quanto f. de benignitate [1 & 7.] Pervenit sanē ad Quadiuentiam nostram, quod quidam simplices factores apud Constantiopolim ea facramenta prouident fidelibus exhibere, qua ab Apostolorum temporē fuerunt solis pontificibus reservata, ut eis sacramentum confirmationis, quod chrismando renatos solēbant Episcopi, per manus impositionem conferre, ad excusandas exculpatiōnes in peccatis: folam confuetudinem prætententes, [2 & 7.] Di. t. mandamus, quatenus omnibus Presbyteris districte prohibeas, ne talia de exercito sua temeritate proualent, quod licet non sint fidelibus contemnda: utius tamē et ea fine periculo ex necessitate (qua legem non g. habet) omittere, quam urab his quibus ea conferre non licet, ex temeritate (qua lege damnatur) non sine gravi periculo inantere conterantur: cum umbra quadam ostendatur in opere, veritas autem non fibeat in effectu.

[1. Sed. Ap. locum obtimes sollorem, tanto tibi est sollicitus procurandam, ut te talem eidem exhibeas in negotiis per agendum, nos declinamus ad extream vel ad finitima, quod non minus re quam nomine tuis Appellatis gerere compobriam.]

[2. Cum diuturnitas temporis preccata non minuit, sed augmentat, que tanto graviora existunt, quanto infelicem animam diutius detinere obligatam. Volentes igitur bac & alia, quae oculis divina maiestatis offendunt, ut agro dominum extirpi.]

C. V.

Non valet confuetudo per quam interdicti sententia violatur.

Idem decano & cap. Cenomanensi. h

Cum inter i. vos ex una parte, & canonicos sancti Petri de curia ex altera, superero, quod dicti canonici generale interdictum ab Episcopo vestro, vel à vobis in civitate Cenomanensi positum non servabant, quod si & vertebar, [1 & 7.] Procurator vero ipsorum propositi, quod ipsa ecclesia sancti Petri à prima fundatione libera extitit & exempta: & de confuetudine antedicta in generali etiam interdicto licitum erat eis, pullatis campans alta voce interdictus & excom-

a. al. Parisenſi. al. Patavensi. b. Ca. s. ed. tit. in 3. compil. c. Tex. s. in 1. in gl. magna, & ibi C. que fit ton. confut. & in l. nemo alieno. in gl. temporalis. & rez. juris. d. Liberam facultatem. e. Idem Lucio vicario. &c. f. Cap. s. ed. tit. in 3. compil. g. lus. ff. de confut. & in l. non solam. s. fin. ff. de exco. rur. h. ad idem N. Decan. &c. i. Cap. s. ed. tit. in 3. coll. k. Veritatem.

municatis exclusis divina officia celebrare. Non pro cognito, quod ex tali confuetudine, si qua forte esset, percuter nervus ecclesiastice disciplina, ipsam deinde fratrum nostrorum duximus littoriam.

[1. Ut utraq. pars eandem causam fuit deinde invenerit, & un mancūm ad se. ap. defensarunt. pertinet ergo res ipsa confuetudo, per procuratores ianuas & auditorum publico liberato & benigata. Et quatenus ecclesia vota proficit, curatores, quod iam Cenomanensi ecclesia fuit & tempore eius fidei protelata excedens, vel tempore antea beatus Petrus de curia, tempore capiti membrorum in campanias pulchritudine, aperte ianuas diversa officia, coloribus & sanctis non obnublit. Cum autem ven. F. Helenus patribus eius legatione officia fugeret, idem ianuas & presentium accidentes fuisse ex superiori loco parvissimum representerant, que parvise conservata, & retinuerat, in diligenter audita & cognita, cum por. actis factis. Tunc prouidet gaudijs & populo non peccatitudine, sed in firmiter confitetur, quod ex superiori potest ad hoc quoniam in rationali ducatur, sententia definitoris, quod non ex clementiōne potest officia esse, invenit, illud enim nulli servaret, vinculo quoque excommunicatae & post rebatur, quis si ducatur, fons & aqua reficiatur, nondum vero exem proper quodam exco. & fons potest inveniatur, ex ianuas supponitur ecclesiastica intrat, & non ianuas ex ianuas. Petrus denunciavit fuisse, ut a diversis ab eo ficerent. & obseruerent facta eius sponte crederemur, & dictione, spī. majorē nominatam fuit auctora dicens, non maior, & aliis non presudicauit.]

CAP. VI.

In attribuendo officia non dignata, forsan confundit, cinciam iuratum, quod si ducerent, forsan non cognoscuntur, & aliis non presudicauit.

Idem Episcopo Halensi.

C

Vm oligo & Londoniensis Episcopus sollicitus intimaſſet, quod in sua ecclesia proprieſtate habuit precentorem, nos prius precibus inclinati, ei licet conciliūm presentem huiusmodi ordinari, non modo in conferendis sibi redditibusuli inferirent, sed in statuantes ut precentor taliter infligeret, & in beneficio profectionibus, & alii illam habuerunt in London ecclie dignitatē, quam habent aliis precentores ecclie Anglicani: [1 & 7.] Quocunq; mērū quatenus, si secundum diversa commercia, & diversa habebant noveris precentores inhangentur, si disputates, jam dictum presentem alii in London ecclie dignitatē, ecclie dignitatē, easq; mērū tamen, quam (rationabilib; & probabili; certitudine ecclie falsi) fine prejudicio alieno potest obstat.

CAP. VII.

[1. Postmodum autem nostra fuit sursum vocata, & licet idem Episcopus fil. G. in eadem ecclesia subditore, quod tamen a nobis fuit de prædicta dignitate, & in mandatis, ut illud, sublatu cuiuslibet contradictione, & quod si scilicet, exequi non possemus, contradicimus, & non possumus, Noviter vero fil. s. duorum & quatuor personarum habentes in ecclesia memoriam, quoniam non possunt querelam, quod cum per ecclesias Anglicanas confunduntur, sicut sine via & regnante, & convere fons & aqua, & i. vites est institutus in ecclesia London, prædicta non possunt, quod habere potest fine prejudicio alieno, magis tamen nostrarum qualitatem ipsius decani & aliorum prædictorum dignitatum ecclie, fuit nistru in prædictum non esse.

vare.]

Non potest inducere ex confuetudine, ut quae potest

a. Cap. s. ed. tit. in 3. comp.

De Confuetudine.

dignitatem sine propriis licentia, vel ut possit rectius administrare,
non habita confirmatione a superiori.

Idem consentanei Corbiens monasterii. a.

Conventus illius fratres nostri Episcopus Hesien. & L. fundatrix Presbyteri cardinali, in partibus Alemanorum legationis officio fungentur, invenerunt Abbates de monasterio Hermitensi quod ad Rom. eccl. no-
tum perinde nullo medietate ad monasterium Corbiensem quod etiam Rom. eccl. dñe, tenebant, vel confirmatio-
ne ipsius. Sicut illud dñe, tenebant, vel confirmatione
ipsius, qui vices nostras in illis partibus
nos gerbant, ne nobis, nec petit: & f. Postmodum
ut nonnulli eis ad defensionem ipsius, generali illius
ter confundendam allegarunt.

Coniglio hancen tam confuetudo, quam corruptela
nisi in censendo, qua profecto facit canonibus in-
tra ipsam mandamus de cetero non servari. e.

CAP. VIII.

De infuscatione penitendi, quid una ecclesia de gremio alti-
matur, sibi praealatum eligere. Et confuetudo est optima le-
gitima.

Idem decanus [Salisburyensis. A.] Archidiacon.
& magister P. Penit. cano.

[Parfensi. d.]

Cum dilectus & filius Gui. Andren. ecclesie mona-
sticis, qui pro clericis ejusdem ecclesie se gerebat, &
e monasterio monasterii Karofen. super iure eligendi
Abbas in Andren. monasterio, & ejusdem electione in
sua prefecuta ad invicem litigarent, idem Gui. elec-
tionem suam à fratibus Andren. ecclesie concorditer ce-
lebravat, sicut oratione apostolica petit confirmari, adle-
vit enim de ure communis, quam de privilegio speciali
in Alix. Papa concessio, & a nobis postmodum con-
firmato, liberam eligendi autoritatem ad eosdem fra-
trem tantummodo pertinere. [1 & f.] Dicitus vero pro-
curans proprieat ex adverso, quod cum olim ad petitio-
nem patrum ecclesie a f. Morten. Episcopo fuerit
confutatum, quod si prefatus locus divino munere ad-
pulisset, ut prior, aut Abbas constitueretur ibi-
dem, electio eius penes fratres ejusdem loci, & capitul-
ium Karofen. pendebet, & obviens huiusmodi statutis sic
fuerit longo retro omnis temporibus observatum, ut mo-
nasterio Andren. vacante, Andren. fratres in Karofen.
capitulo aliquo de gremio monasterii Karofen sibi eli-
gerentur ab Abbatem: electio praecl. G. tam contra
sanctum testorem quam etiam contra confuetudinem ap-
petivit (qui optimae legum interpres) minus ca-
rissima recitata, merito cassari debebat: [2 & f.]

Quia nos confutis electionem ipsam a suspensi, & de
filiis etiam celebravimus, eam iustitia causarum exi-
git. Ceterum cum supra dictum statutum ita san-
cte intelligi, quod per illud nec iuri communis, nec
potest derogari: ut videat ad sapientius fratres
causa spelet Abbatem, & ad Karofen. capitulum con-
firmato: mandamus quatenus si ex parte Karofen
monachis talia sunt confuetudo probata, quia iuri com-
munis prejudicet, in hac parte vos secundum illam de-
cimationem Andren. monachis ius eligendi Abba-
tem absque curia: ut sic de cetero liberaem ha-
bent facultatem de gremio ecclesie sua vel etiam
alio per electionem canonicanam eligendi personam
a. dñe: Idem consentanei et Corbiensi monasterio. b. Ca. 6.
videlicet a comp. c. Vide L. rom. non romam. C. de iud. & illi-
p. de l. b. T. Bart. & Bald. & l. z. C. que sit long. confuetudo
d. Salisb. e. Cap. 7. vid. 111. m. 3. compel. f. Mo-
nasterio.

30

ideoneam in Abbatem praesentandam Karofen. capitulo, ut
ab eo (si fuerit canonica) confirmetur.

[1] Nam de jure communis omnium congregatio monachorum eligi-
re sibi debet Abbatem: & in ejusdem Alex. privilegio continetur.
ut obiectum monasterii Andren. Abbatem nullus quilibet foreceptio-
nis auctoritate violentia preponatur, nisi quem fratres vel coram
par consilii sententia secundum Deum & beatu. Benedictu. regulari
disciplina diligenter, a nobis quoq; praecl. fratribus dignosse
esse confessum, ut licetum sit ejusdem cum ecclesiis suam Abbatem
vacare contigerit, personam idoneam de gremio ejusdem ecclesie
vel aliunde per regularem electionem sibi preponere in palam
Karofen. monasterio praesentandam, ut ab ipso confirmationem ac-
cipiat, & reverentiam quam ei debet impendat.]

[2] Et mandari fratribus antedictis, ut iuxta quod est habe-
mus obtinere, procederent ad electionem Abbatu: & infra, Ha-
bitum & alia que coram nobis uring, facere propria perfringaciter
intellet.

CAP. IX.

Capitulum sine Episcopo statuta, seu confuetudines novas facere
vel antiquas immutare non potest.

Honorius III. a. Parisensi capitulo.

Cum confuetudinis ususque longevi non sit levius au-
ctoritate, & plerunque discordiam pariant novitates.
Auctoritate vobis praesentium inhibemus, ne abfice Epis-
copi vestrif confutis immutet ecclesie vestre confitu-
tiones & confuetudines approbatas, vel novas etiam indu-
catis. Si quis forte fecitis, irritas docementes.

CAP. X.

Non valet confuetudo, per quam quis inducitur ad peccandum
vel bona propria dispeñandum.

Idem magistri & Burgen. de Rupella.

Ex parte, vestra fuit propositum, quod cum in patria
vestra servata fini hactenus duæ confuetudines abu-
siva, una quod si indigena vel extranea prodigaliatis via-
tio vel incuria, feu quocunque casu alio dissipaverit vel 2-
misericordia bona sua, bona uxoris sua, raro mobilia, quam
immobilia pro fixo voluntatis libito a alienat. [1 & f.]
Et quod si vir ducat uxorem, qui fidei conjugi violata,
committat adulterium, nihilominus ipsa medietate o-
mnium bonorum, que fuerit vir a deipris, impudenter ex-
igit, & improbè apprehendit, qui potius privanda efficit
omnibus viri bonis: [2 & f.] Tenore praesentium declara-
vamus, vos non teneti ad hujusmodi confuetudines obser-
vandas.

[1] Quare fit interdum, ut viro defunctis mulier remaneat in-
dovata, & superfluitate sua extrema subiacet incommode pauper-
ata. Atia quoque confuetudo est non impunita reprobanda.

[2] Quare super huius volu per ap. se, provideri humilior postula-
tus. Non igitur sedata & utilitas vestra confutare cupentes.]

CAP. XI.

Confuetudo non derogat iuri naturali, seu divino, cuius trans-
gressio peccatum inducit: nec positivo, nisi sit rationabilis & pre-
scripta.

Gregorius IX.

Cum tanto sint graviora & peccata, quanto diutius
infelicitus animam detinet alligata, nemo fa-
mentis intelligi naturali juri (cuius transgreditio
periculum fulvis inducit) quacunque confuetudo
(quae dicenda est verius in hac parte corruptela) posse
aliquatenus derogari. Liceret etiam longevara confu-
tudo non sit vitiis auctoritas, non tamen et utique adeo
valitura, ut vel juri positivo debeat prajudicium gene-
rate, nisi fuerit rationabilis, & legitimè sit praeparia-

a. Papiensi leg. b. arbitrio, vnde text. in l. Labeo art. 4. ff.
de pad. & Bart. in extrav. ad reprimendum. c. Vide B. Thom. iv.
2. q. 27 art. 2. & De. Sotius lib. 1. de iust. & iur. q. 7. art. 21.